

*Савеленко Г.В., к.т.н., доцент;
Чибітько Л.В.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

КЛАСИФІКАЦІЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасному бізнес-середовищі розуміння факторів, що впливають на ефективність господарської діяльності підприємства, стає критично важливим для забезпечення сталого розвитку та конкурентоспроможності. Комплексний аналіз цих факторів дозволяє організаціям краще адаптуватися до мінливих умов ринку та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Сучасна теорія менеджменту пропонує різноманітні підходи до систематизації чинників впливу на результативність бізнесу. Розглянемо основні класифікаційні ознаки та відповідні групи факторів (рис.1).

Дослідження показують, що ефективність діяльності підприємства формується під впливом складної системи взаємопов'язаних елементів, які традиційно поділяють на дві фундаментальні категорії: ендогенні (внутрішні) та екзогенні (зовнішні).

Ендогенні фактори охоплюють усі аспекти внутрішнього середовища підприємства, якими можна керувати та які піддаються корегуванню. Серед них виділяють управлінсько-організаційні аспекти, що включають якість системи менеджменту, оптимальність організаційної структури та ефективність механізмів планування й моніторингу. Технологічна складова характеризується рівнем модернізації виробничого обладнання, впровадженням інноваційних рішень та станом матеріально-технічного забезпечення. Фінансово-економічний компонент охоплює оптимізацію структури капіталу, забезпечення ліквідності та формування цінової політики.

Людський капітал виступає ключовим фактором успіху, що включає професійну компетентність працівників, дієву систему стимулювання та показники продуктивності праці. Маркетингова складова визначається через диверсифікацію продуктового портфеля, ефективність маркетингових комунікацій та рівень сервісного обслуговування.

Екзогенні фактори формують зовнішній контекст функціонування підприємства та не підлягають прямому контролю з його боку. Ринкове середовище характеризується інтенсивністю конкурентної боротьби, динамікою попиту та пропозиції, специфікою поведінки стейкхолдерів. Макроекономічні параметри включають загальний стан економіки, темпи інфляції, динаміку валютного курсу та особливості фіскальної політики.

Соціально-демографічні тенденції відображаються через купівельну спроможність населення, трансформацію споживчих уподобань та демографічні зрушення. В епоху цифрової трансформації зростає значущість технологічних

факторів: діджиталізація бізнес-процесів, розвиток інформаційних систем та впровадження інноваційних технологій виробництва й дистрибуції.

Рис. 1. Класифікація факторів впливу на управління ефективністю господарської діяльності [1, 2]

Нормативно-правове поле визначає регуляторні рамки діяльності, галузеву політику держави та систему технічного регулювання. Природно-кліматичні умови особливо важливі для підприємств із сезонним характером діяльності.

Глобалізаційні процеси посилюють вплив міжнародних факторів: кон'юнктура світових ринків, глобальна конкуренція, можливості виходу на зарубіжні ринки. Зростає роль екологічних аспектів: дотримання природоохоронного законодавства та забезпечення екологічності бізнес-процесів.

Ефективне управління підприємством потребує систематичного моніторингу факторів впливу, розробки механізмів посилення позитивних ефектів та мінімізації ризиків. Критично важливим є врахування синергетичного ефекту від взаємодії різних факторів та їх інтегрального впливу на результативність бізнесу.

Досягнення стратегічних цілей вимагає від менеджменту адаптивності до трансформацій зовнішнього середовища та постійного вдосконалення внутрішніх процесів. Пріоритетну увагу варто зосереджувати на факторах, що демонструють найбільший вплив на ключові індикатори ефективності підприємства.

Отже, успішна діяльність сучасного підприємства значною мірою залежить від здатності керівництва своєчасно виявляти, аналізувати та враховувати вплив різноманітних факторів у процесі прийняття управлінських рішень. Комплексний підхід до управління факторами впливу дозволяє організаціям не лише підтримувати поточну ефективність, але й забезпечувати стійкі конкурентні переваги у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Martseniuk O., Davydiuk V., Ruzhytska K. Factors for increasing the efficiency of enterprise activities in the modern economic conditions. *Black sea economic studies*. 2023. No. 81. URL: <https://doi.org/10.32782/bses.81-18> (date of access: 12.11.2024).

2. Омеко А. Зовнішні та внутрішні чинники впливу на рівень ефективності управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-182> (дата звернення: 10.11.2024).

УДК 338

*Сисоліна Н.П., к.е.н., доцент;
Трошин В.А.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА АГРОПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Економічна безпека агропідприємств є фундаментальною основою сталого розвитку аграрного сектору та продовольчої безпеки держави. В умовах сучасних викликів питання забезпечення економічної безпеки набуває особливої